

Vrienden van Sonsbeek

Zijpendaalseweg 24

6814 CL Arnhem

Tel. 085-450660

VRIENDEN VAN SONSBEEK

INFOBULLETIN

APRIL 1990

JAARPROGRAMMA VASTGESTELD

De eerste ledenvergadering van onze vereniging werd door ongeveer 50 mensen bijgewoond. Een tevreden penningmeester kon het jaar 1989 afsluiten met een tekort van f 47,80. Zeker geen slecht resultaat. Ook het aangekondigde jaarprogramma werd zonder wijzigingen aangenomen. Na dit eerste jaar konden leden en bestuur vaststellen dat de Vereniging Vrienden van Sonsbeek zeker bestaansrecht heeft.

In zijn openingswoord deelde de heer Dieleman mee dat het ledental dit jaar tot bijna 250 was gegroeid. Dit getal had men zich bij de oprichting voor het eerste jaar als doel gesteld. De leden zijn vooral geworven in de rond parken gelegen wijken. Het komend jaar wordt ook in de rest van de stad een ledenwerfactie gehouden.

Volgend jaar kan de Vereniging zeker 400 leden tellen mits iedereen zich inzet.

KASCONTROLE

De kascontrolecommissie verklaarde bij monde van de heer De Neree van Babberich dat penningmeester Jan Elissen zich prima van zijn taak heeft gekweten. Een negatief saldo van nog geen 50 gulden op 31 december, toen de vereniging 9 maanden oud was, is een prima resultaat.

De heer de Neree verklaarde zich bereid ook volgend jaar de penningen te controleren. Dit jaar wordt hij bijgestaan door de heer Lommen.

Deze neemt de plaats in van mevrouw van Vlissingen. De voorzitter bedankte beide commissieleden voor hun nauwgezette werk.

WERKGROEPEN

Twee werkgroepen hebben zich dit jaar verdiept in de inrichting van het park. De werkgroep 'historische tuin' onderzoekt of deze tuin weer in zijn oude vorm kan worden teruggebracht.

De werkgroep 'beheer' stelt zich ten doel de Sector Natuur en Stedelijk groen van de dienst Milieu en Openbare werken te adviseren over het onderhoud en het beheer van de monumentale parken.

Handhaving van het landschapspark staat daarbij op de voorgrond.

Dit voorjaar begint een derde groep, de 'Doegroep'. Dit zal een praktisch ingestelde groep zijn, die direct in het park aan het werk gaat. In dit nummer wordt het doel en de werkwijze van de groep verder uiteengezet.

JAARPROGRAMMA

16 april wordt een Paaswandeling gehouden onder het motto "Vroege Vogels.

10 juni wordt een bezoek gebracht aan het Vondelpark. We zijn dan te gast bij de Vriendenvereniging van dit park.

In september staat een bezoek aan park Rozendaal op het programma.

In oktober en november wordt een lezingencyclus georganiseerd over allerlei aspecten van de parken Sonsbeek, Zijpendaal en Gulden Bodem.

RONDVRAAG

Tijdens de rondvraag bleek dat een aantal leden bezwaar had tegen de nieuw aangelegde verlichting. Het gemeentebestuur heeft opdracht gegeven om aan dit deel van het TROP-plan uitvoering te geven.

De lampen zijn dus niet op voorstel of volgens plan van de vereniging geplaatst.

Ook het beheer van de voormalige PEBREM werd niet door iedereen gewaardeerd. Onbegrip was er vooral voor de handhaving van de twee dode eiken in de buurt van de fonteinvijver.

ARTCENTRE

Na de pauze was er een inleiding door de twee conservators van het Art Centre. In hun inleiding, waarbij veel wetenswaardigheden over het park en het huis werden verteld, vestigde een van de sprekers vooral de aandacht op het door hem geschreven boekje 'Huis Sonsbeek' een monument in een monumentaal park, uit de Kleine Monumenten Reeks.

Het interessante boekje is te koop in o.a. het Bezoekers Centrum de Watermolen en (uiteraard) in het Art Centre

Spreker weersprak de geruchten dat het Artcentre verkocht zou worden.

Het Centrum wil uitgroeien tot een cultureel centrum. Zo zijn er regelmatig muziekkuitvoeringen.

10 juni naar Amsterdam EXCURSIE VONDELPARK

Er zijn nog niet veel vriendenverenigingen van parken in Nederland. De Vrienden van het Vondelpark is er een van. Op 10 juni a.s. gaan we het Vondelpark bekijken mits er voldoende deelnemers zijn.

De tocht wordt per bus gemaakt. We zijn die dag te gast bij onze Amsterdamse zuster-vereniging. In een locatie in de buurt van het Vondelpark vertelt men ons het een en ander over de geschiedenis, over het onderhoud, over het gebruik enz. enz. Nadat we onze (meegebrachte) lunch hebben genuttigd gaan we gezamenlijk het park bekijken.

De kosten bedragen voor leden en hun huisgenoten f 15,- per persoon en voor niet-leden f 20,- p.p.

Er zijn 50 plaatsen beschikbaar

Naar verwachting zijn we tegen vier uur weer terug in Arnhem. Om de kosten zo laag te houden hebben we geen lunch en geen diner georganiseerd.

RESERVEREN

Met bijgaande antwoordkaart kunt u reserveren. Als u wilt deelnemen aan deze excursie stuur de kaart dan (zonder postzegel) voor 1 mei a.s. naar onze administratie. U krijgt dan nader bericht over de tijd van vertrek en betalingswijze.

De reservering geschiedt in volgorde van binnenkomst van de antwoordkaarten.

PAASWANDELING 16 APRIL

Onze wandelingen zijn tot nu toe een groot succes geweest. Ook voor tweede Paasdag staat er weer een interessante wandeling op het programma.

Onder het motto 'Vroege Vogels' wordt onder deskundige leiding van vogelaars een wandeling door de parken gehouden. Er worden drie groepen gevormd van ongeveer 20 personen. De tocht begint om 10.00 uur bij bezoekerscentrum De Watermolen aan de Zippendaalseweg. Deelname is gratis en ook mogelijk voor niet-leden.

Er wordt uitgebreid aandacht geschonken aan de vogels die zich in Sonsbeek ophouden en hoe zij zich in dit jaargetijde gedragen.

Het heeft zin om tijdig aanwezig te zijn, omdat niet meer dan 60 personen kunnen meewandelen.

Voorjaars schoonmaak in Sonsbeek

DOE MEE OP 28 APRIL

Wie helpt ermee? Wie steekt er eens flink de handen uit de mouwen. In het voorjaar moet er zo het een en ander worden schoongemaakt. De eigenaar (de gemeente) van de parken doet er van alles aan maar ook die kan niet alles. Als Vrienden van Sonsbeek willen wij wel eens de handen uit de mouwen steken. Daarom organiseren we op 28 april een 'lente-actie'

Samen met -naar we aannemen- vele Arnhemmers gaan we de parken eens flink schoonmaken.

Er ligt b.v. flink wat bladafval in de sprengkop, die daardoor verstopt kan raken.

De houten banken hebben dringend een verfje nodig en er ligt zoveel plastic en andere rommel in het park dat ook daarvoor vele handen nodig zijn.

Zo liggen er nog heel wat karweitje te wachten. Iedereen die wil, kan zich nuttig maken.

We rekenen op u.

WERKGROEPEN

HISTORISCHE TUIN

De werkgroep houdt zich vooral bezig met de geschiedenis van de tuin. Ze probeert de juiste omvang en de oorspronkelijke inrichting te achterhalen. Daar is veel 'spitwerk' voor nodig.

WIE WEET HOE HET ER VROEGER UITZAG?

De werkgroep vraagt zich af of er ouderen zijn die zich nog herinneren hoe de muur er zo'n 50 of 60 jaar geleden uitzag. Het is niet zeker of de tuin volledig ommuurd is geweest of dat langs een deel altijd een hek heeft gestaan. Uit het onderzoek is dat nog niet duidelijk geworden.

De groep heeft ontdekt dat de tuin in het verleden een 'warmoezerie' is geweest, d.w.z. een groentekwekerij. Er werd veel onder glas geteeld.

DIENST MILIEU EN OPENBARE WERKEN

Het onderzoek gaat nu vooral uit naar de begintijd van de tuin, waarschijnlijk rond 1830.

Voor de oorlog is er nog een kwekerij tentoonstelling geweest en hebben op het terrein kassen gestaan.

Als het geschiedkundig onderzoek is afgerond zal er een antwoord moeten komen op de vraag of het zin heeft de tuin opnieuw in te richten.

BEHEER

De werkgroep stelt zich ten doel de gemeente dienst Milieu en Openbare Werken die het beheer over de parken voert, gevraagd en ongevraagd van advies te dienen over het beheer.

Nu spitsen de gesprekken zich toe op de uitvoering van het Beheerplan dat de voormalige dienst PEBREM heeft opgesteld en dan vooral op de daarin voorgestelde dunning.

De uitkomst van het vorig jaar uitgevoerde vitaliteitsonderzoek zal zeker invloed hebben op de te nemen beheersmaatregelen. In de afgelopen maanden heeft de natuur zelf ook stevig huisgehouden in de parken. De gevolgen daarvan hebben uiteraard invloed op het beheer en het onderhoud.

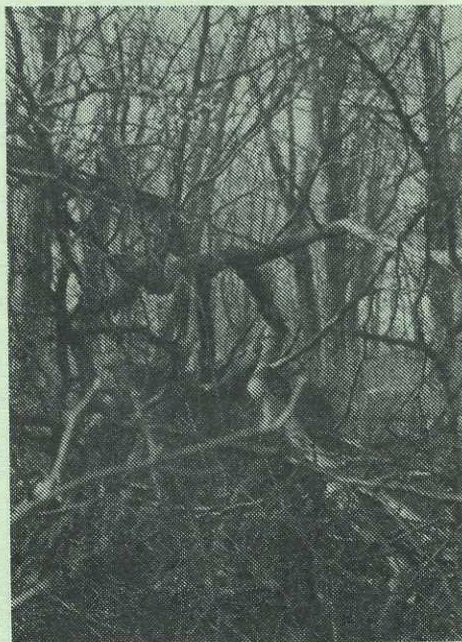
In de vorige uitgave van dit Infoblad is uitvoerig aangegeven waarmee de dienst Milieu in de parken bezig is. Daar gaat ze nog steeds mee door.

Na de grote stormen van deze winter zijn de mensen van deze dienst letterlijk dag en nacht bezig geweest om de paden weer begaanbaar te maken.

In de parkgedeelten zijn de bomen die gevaar opleverden voor de wandelaars weggehaald.

Vorig jaar is een vitaliteitsonderzoek uitgevoerd in de Arnhemse bossen en parken. Met de uitkomst daarvan zal bij het opstellen van beheersmaatregelen zeker rekening moeten worden gehouden.

Later in het jaar komen wij op dit onderzoek terug.

AAN DE MENEER EN MEVROUW VAN SONSBEEK

Het is altijd prettig als je een blad uitgeeft en het blijkt goed gelezen te worden. De redacteur van het Infobulletin is dan ook zeer verheugd met de vele ingezonden brieven.

Mevrouw Brunott schreef ons:

Het zal u niet ontgaan zijn dat het voorjaar is aangebroken. De reigers zijn aan het broeden; en dat geldt ook voor de zwanen, ganzen, eenden, waterhoentjes etc.

Alle (water)vogels zijn druk in de weer met hun gezinsuitbreiding. Vooral voor deze laatste groep wil ik pleitbezorger zijn.

Ze zijn zo kwetsbaar, vooral hun jongen. Hun ouders proberen met grote zorg hen te beschermen tegen waad en onheil. Niet vreemd, dat doen mensenouders ook.

Tegen honden, die los rondlopen, in het water springen om ballen en stokken op te halen en in hun speelsheid hap-snapen naar die donsjes, kunnen ze niet op. Daarom een dringend verzoek aan hondenbezitters: laat uw hond ergens anders rondrennen. Laat ze niet rennen bij de vijvers of andere watergebieden.

Geef de watervogels kans om groot te worden. De hele wereld houdt zich bezig met het milieu en de natuur. Recht op leven geldt toch voor elk levend wezen. Denk er eens over na.

Uw hond weet niet beter, die weet niet dat het 'donzen speelgoedje, leeft. Hij wil spelen. Als hij het doodbijt is dat uw schuld. U hebt

respect voor de natuur. Laten we het zo houden. Dat is goed en zo hoort het ook.

PUZZELWANDELING

Zondag 7 januari organiseerde de Vereniging een Puzzelwandeling. Daaraan deden niet alleen 108 volwassenen mee maar ook 39 kinderen. Ze kwamen uit allerlei delen van het land:

Westervoort, Rheden, Veenendaal, Giesbeek, Oosterhout, Duiven, Den Haag, Velp en Lelystad.

Vooraf de kinderen hadden veel gezien:

honden, eenden, duiven, mieren, herten, reeën forellen zwaanen, waterhonden!, raaf, pauw, haan, een 'rijger' een 'preeuw' een worm een boomklever, 'kouwjtjes' een ekster en een poes.

Er werden ook veel suggesties gedaan:

Parkweg autovrij!

Meer prullebakken, verwijderen dode bomen

Hondentoiletten

Heem of natuurtuin maken van Sonsbeekweide

Sonsbeekweide fatsoeneren

Bankjes herstellen

Naambordjes bij bomen en struiken

Verplichting honden aan de lijn te houden

Troep achter Begijnemolen opruimen

Jammer dat ramen van kasteel

Zijpendaal geblindeerd zijn.

De meeste deelnemers hadden de vragen formulieren (foutloos) ingevuld.

Mevrouw van Hooijdonk ging ook mee:

Ook enthousiast geworden?, stond er in het blad 'Vrienden van Sonsbeek' Ja natuurlijk!!! Als vrienden deden wij ook mee met de natuurpuzzelwandeling. Leuke ontvangst bij de Watermolen. Toen met pen en papier op pad.

Je weet uit de kruiswoordpuzzel dat voor het woord boom zo vaak es wordt gevraagd, maar echt gezien nee, t niet. Hoeveel foto's zullen in Sonsbeek gemaakt zijn met kleine kinderen op de Zwanenbrug met de zes Zwanen, ik neem aan ontelbaren!!!

Weer kruiswoordpuzzelen: een loot is een ent, nooit eerder voor deze wandeling in het echt gezien!!

Rododendrons hoe mooi staan ze te bloeien in het voorjaar in ons park.

Dat een bron een wel is, vinden we ook het in puzzelboek. maar SPRENG....ZIJPE hadden we wel moeten weten!

Het prachtige kasteel ZIJPENDAAL, het mooie witte huis, in deze schitterende landelijke omgeving.

De ST. Jansbeek we wisten het nog!!!

De mooie beeldengroep, helaas door vandalisme kapotgemaakt, maar gelukkig worden ze gerestaureerd.

De Reigers waar zie je er nog zoveel als in ons park?

Ik besluit de wandeling met het zo prachtige Sonsbeek Art Centre! de schitterende gerestaureerde villa. en dit alles in ons eigen Sonsbeek, zo dicht bij huis! Een fantastische middag in de NATUUR, die de stad Arnhem rijk is.

APPLAUS!!!!!!!!!!!!

De heer Becht stuurde een lange brief die we helaas niet in zijn geheel kunnen plaatsen. De grieven zijn echter op zo'n mooie manier verwoord dat wij u toch willen laten meegenieten:

De heer Becht is niet zo gelukkig met het 'natuurlijk beheer, en als gevolg daarvan de dode eiken bij de fonteinvijver: Hoe heerlijk moet het zijn om te toeven op een Zomerse dag in Sonsbeek, niet in de schaduw van het lover maar onder het bemos-te, met paddestoelen en schimmels begroeide geraamte van een dode boom. Af en toe valt er een tak wel eens een tak op uw hoofd, maar dat deert niet. Ook kan het gebeuren dat een moeder in haar kinderwagen in plaats van haar baby een prachtig met groen mos begroeid stuk hout vindt. Zij boft en zal dat niet erg vinden, dat hout is immers veel mooier?

Waarom nog langer geraas en benzinewalm van rustversturende bladblazers en grasmaaiers? Mag het gras niet groeien? In het hoge gras tussen de Zijp en de fonteinvijver kan een poging worden gewaagd krokodillen te houden. Af en toe zullen wat kinderen worden vermist. Troost u, dat zullen waarschijnlijk niet de vlugsten zijn geweest.

De werkgroep historische tuin vindt hij niet zo belangrijk. Hij heeft een ander voorstel:

Nee, dan een werkgroep om de St. Jansbeek met zijn watermolens in zijn oude glorie te herstellen. Dat is pas interessante koek. De vijvers zijn met het tegenwoordige materieel gauw genoeg dicht te gooien.

CONCERTREEKS
HUIS SONSBEEK

INTERNATIONAL ARTCENTRE

Vrijdag 27 april 1990

Liederenevond in samenwerking met de Vereniging 'Vrienden van het Lied' met werken van o.a. Schubert en Wolf

uitgevoerd door:

Christa Pfeiler - sopraan
Rudolf Jansen - piano

Vrijdag 11 mei 1990

Muziekavond verzorgd door:

John F. Kelly - saxofoon
Bob Versteegh - piano

Aanvang 20.00 uur

Toegang f 10,- (studenten f 7,50)

Tentoonstellingen:

- tot 1 mei: Leven in beeld bronzen beelden Kees Verkade en schilderijen Nico Molenkamp
tot 2 juli: Van Gogh/Paul Huf 'Eye tot Eye' foto's

Permanente verkoop tentoonstelling:

Indianentooi uit het Amazonegebied
Schilderijen
Haagse school
Krijt op papier Ad Snijders
Moderne schilderijen
Modern en antiek glas
Modern en antiek zilver
Juwelen
Antiek meubilair
Oscar Jespers

Openingstijden: woensdag t/m zondag

13.00 - 17.00 uur

Toegangspreis: f 7,50

65+ en kinderen f 3,50